

it-test tal-liġi mkien ma jipprovi li ishma indivizi fi proprjetà m'għandhomx jiġu kkonsidrati għall-fini tal-komputazzjoni tal-assi kapitali tal-applikant għall-għajnuna soċjali



MALTA

QORTI TAL-APPELL
(Sede Inferjuri)

ONOR. IMĦALLEF
LAWRENCE MINTOFF

Seduta tas-07 ta' Mejju, 2021

Appell Inferjuri Numru 23/2020 LM

Mary Farrugia (K.I. 428559M)
("l-appellata")

vs.

Direttur Ġenerali tas-Sigurtà Soċjali
("l-appellant")

Il-Qorti,

Preliminari

1. Dan huwa appell magħmul mill-intimat **Direttur Ġenerali tas-Sigurtà Soċjali**, hawnhekk "l-appellant", minn deċiżjoni tal-Arbitru tas-Sigurtà Soċjali (minn issa 'l quddiem "l-Arbitru"), tat-22 ta' Settembru, 2020 (minn issa 'l quddiem "id-deċiżjoni appellata"), li permezz tagħha l-Arbitru laqa' l-appell

intavolat mir-rikorrenti **Mary Farrugia (K.I. 428559M)**, hawnhekk “l-appellata” wara li din giet infurmata b’decizjoni li ħa d-Direttur Ġenerali intimat fil-konfront tagħha. Ir-rikorrenti ressqet l-appell tagħha quddiem l-Arbitru wara li ħassitha aggravata bid-decizjoni tad-Direttur Ġenerali intimat li permezz ta’ ittra mibgħuta lilha fit-19 ta’ Ġunju, 2019, infurmaha li hija ma kinitx intitolata għall-Għajuna Soċjali, għaliex kien gie stabbilit li hija kellha rizorsi kapitali li jeċċedu l-massimu stabbilit bil-Kap. 318 tal-Liġijiet ta’ Malta.

Fatti

2. Mill-atti jirrizulta li fid-19 ta’ Ġunju, 2019, id-Direttur Ġenerali intimat ħa d-decizjoni li r-rikorrenti ma kinitx tissodisfa l-kriterji meħtieġa mil-liġi għall-għoti tal-Għajuna Soċjali, għaliex fil-fehma tal-intimat Direttur Ġenerali ir-rizorsi kapitali tagħha kienu jeċċedu l-massimu stabbilit mit-test tal-mezzi kif provdut fit-Tieni Skeda tal-Kap. 318 tal-Liġijiet ta’ Malta, u/jew li r-rikorrenti kienet iddisponiet minn tali rizorsi sabiex tkun tista’ tikkwalifika għal dan il-benefiċċju. Ir-rikorrenti ħassitha aggravata minn din id-decizjoni u għalhekk ressqet appell minnha quddiem l-Arbitru.

Mertu

3. Ir-rikorrenti qalet li hija ilha diversi snin issofri minn sitwazzjoni prekarja ta’ saħħa, u hija *bed-ridden*. Spjegat li huwa għalhekk li hija ma tistax tiġġenera introjtu għaliha nnifisha, u minħabba fil-kundizzjoni tagħha hija tiddependi kontinwament minn persuni oħra għall-għajuna u sabiex iduru biha. Ir-rikorrenti qalet li minħabba fl-istat ta’ saħħitha, is-sitwazzjoni finanzjarja

tagħha hija waħda prekarja, tant hu hekk li lanqas kontijiet bankarji m'għandha f'isimha. Żiedet tgħid li hija kienet kostretta tagħmel diversi donazzjonijiet ta' proprjetà li hija kienet wirtet, għaliex ma setgħetx tħallas l-ispejjeż u t-taxxi relattivi għall-atti dikjaratorji *causa mortis*, u għalhekk hija kellha tagħti dawn il-proprjetajiet b'titolu ta' donazzjoni lil uliedha, li ħallsu huma għall-ispejjeż u t-taxxi relattivi. Qalet li hija kellha biss ishma indiviżi minn dawn il-proprjetajiet flimkien ma' għadd ta' komproprjetarji oħra, li irrifjutaw li jiddisponu mill-proprjetà. Ir-rikorrenti qalet ukoll li meta jsir it-test tal-mezzi *ai termini* tal-Paragrafu 1 tat-Taqsima VI tat-Tieni Skeda tal-Kap. 318, għandhom jitqiesu kull proprjetà li tkun, jew li tista' tkun, investita jew tintuża bi qligħ, dħul jew privileġġ skont kif indikat fil-Paragrafu 1 tat-Taqsima II tat-Tieni Skeda tal-Kap. 318, u *ai termini* tal-Paragrafu 2 tat-Taqsima VI tat-Tieni Skeda tal-Kap. 318, il-mezzi li jingabru jew li jistgħu jingabru minn kull proprjetà, dħul jew privileġġ kif imsemmijin fit-Taqsima II tat-Tieni Skeda tal-Kap. 318, għandhom jinħadmu bil-mod imsemmi fil-paragrafi 2 sa 5 tat-Taqsima II tat-Tieni Skeda tal-Kap. 318. Ir-rikorrenti qalet li s-sitwazzjoni tagħha fil-preżent mhijiex tali li tagħti lok għal deċiżjoni li hija ma tissodisfax il-kriterji meħtieġa mil-liġi għall-għoti tal-għajnuna soċjali, u m'għandux jirriżulta lanqas li l-mezzi tagħha jeċċedu l-massimu stabbilit mit-test tal-mezzi. Ir-rikorrenti qalet li fil-fehma tagħha d-deċiżjoni tad-Direttur Ġenerali intimat ingħatat mingħajr ma dan ħa konjizzjoni taċ-ċirkostanzi materjali tagħha, jew inkella kienet ibbażata fuq żball dwar dawn iċ-ċirkostanzi.

4. Id-Direttur Ġenerali intimat spjega li r-rikorrenti kienet benefiċjarja tal-Għajnuna Soċjali sat-28 ta' Ġunju, 2019. Qal li din l-għajnuna giet imwaqqfa

għaliex minn investigazzjoni li għamel id-Dipartiment irrizulta li l-mezzi kapitali tagħha eċċedew l-iskala stabbilita skont il-Kap. 318, jiġifieri €14,000 b'effett mid-9 ta' Marzu, 2006, jiġifieri minn meta giet nieqsa omm ir-rikorrenti. L-intimat spjega li sehem ir-rikorrenti minn dawn il-proprjetajiet gie ttrasferit liż-żewġ itfal tagħha, William Farrugia, u Theresa Desira b'żewġ atti notarili tan-Nutar Luke Caruana. Qal li kien għalhekk li r-rikorrenti giet infurmata bid-deċiżjoni tiegħu fid-19 ta' Ġunju, 2019.

5. Quddiem l-Arbitru ġew ipprezentati għadd ta' dokumenti, fosthom kopja taċ-ċertifikat mediku li juri li r-rikorrenti hija *bed-ridden*, u kopja ta' żewġ kuntratti ta' donazzjoni, it-tnejn fl-atti tan-Nutar Luke Caruana, ippubblikati fl-20 ta' Novembru, 2015. Minn dawn il-kuntratti jirrizulta li r-rikorrenti ttrasferiet ishma indiviżi fi proprjetà immobbli favur iż-żewġ uliedha, fosthom żewġ garaxxijiet fi Triq il-Gandlora, Ғaż-Żebbuġ, żewġ fondi urbani ossia mezzanini li jinsabu mikrija lil terzi b'kirjiet regolati ġewwa l-Mosta, nofs indiviż tad-dar bl-arja tagħha bin-numru 190, bl-isem 'Casa Theresa', Triq il-Gandlora, Ғaż-Żebbuġ, nofs indiviż minn biċċa art mhux mibnija u mingħajr permessi tal-kejl ta' madwar 230 m.k., ukoll fi Triq il-Gandlora, Ғaż-Żebbuġ, nofs indiviż tal-għalqa mlaqqma 'Tal-Bokkija' sive 'Tal-Bordin', kontrada omonima fil-limiti ta' Ғaż-Żebbuġ, nofs indiviż tad-dirett dominju perpetwu u ċ-ċens annwu u perpetwu relattiv ta' €233 fis-sena gravanti r-razzett bl-isem 'Saint Philip', Wied il-Gandlora, Ғaż-Żebbuġ, u nofs indiviż ta' dar zġhira fi stat dilapidat, aċċessibbli minn sqaq fi Triq il-Gandlora, Ғaż-Żebbuġ.

6. Ir-rikorrenti **Mary Farrugia** fl-*affidavit* tagħha qalet li hija qatt ma ħadmet tul ħajjitha, u minħabba s-separazzjoni tagħha minn mar-raġel li

kellha, rabbiet lil uliedha waħedha. Qalet li wara li kibru uliedha, hija baqgħet iddur b'ommha sakemm din mietet. Spjegat li maż-żmien kellha diversi problemi ta' saħħa li bdew meta kellha t-tfal għadhom żgħar, u fil-preżent hija tiddependi fuq l-għajjnuna ta' ħaddieħor il-ħin kollu. Qalet li mid-dar ma toħroġx waħedha. Ir-rikorrenti spjegat li l-ġenituri tagħha ħallewliha xi proprjetajiet wara li dawn ġew neqsin, iżda qalet li hija ma setgħet tagħmel xejn bil-proprjetà li wirtet għaliex hija ma setgħetx tħallas it-taxxa tas-suċċessjoni u l-ispejjeż li kienet mistennija li tagħmel bħala werrieta. Qalet li tul ħajjitha hija dejjem għexet bil-benefiċċji soċjali, u hija lanqas setgħet tbigh din il-proprjetà għaliex ma kellhiex sehem sħiħ minnha. Qalet li minkejja li kienet tircievi l-benefiċċji soċjali, uliedha kienu jgħinuha tlaħħaq mal-ispejjeż tal-ħajja, għaliex ħafna mill-għajjnuna soċjali li kienet tircievi, kienet tużaha biex tixtri l-medicina. Qalet li hija kienet tat l-ishma li hija kellha fl-imsemmija proprjetajiet lil uliedha, li min-naħa tagħhom ħadu ħsieb jagħmlu tajjeb għall-ħlas tat-taxxi u tal-ispejjeż notarili. Qalet li hija tathom din il-proprjetà sabiex ikunu jistgħu jduru biha, għaliex issa saret tiddependi fuqhom aktar minn qabel. Qalet li min-naħa tagħhom uliedha ma ħallsu xejn għall-akkwist ta' dawn l-ishma mingħandha, iżda dawn qegħdin jipprestawliha servigi. Qalet ukoll li bintha Therese tircievi xi forma ta' ħlas għaliex hija l-*full-time carer* tagħha. Ir-rikorrenti qalet illi kieku hija kienet taf li jekk tagħmel dawn id-donazzjonijiet, kienu ser jinqatgħulha l-benefiċċji soċjali, hija ma kinitx tagħti din il-proprjetà b'donazzjoni, għaliex din xorta kienet ser tgħaddi għand uliedha wara mewtha. Ir-rikorrenti qalet li wara li nqatgħatilha l-għajjnuna soċjali, hija spiċċat mingħajr flus f'idejha, u issa qiegħda tgħix biss bl-għajjnuna li jagħtuha wliedha. Ir-rikorrenti dehret quddiem l-Arbitru fejn tat id-

depożizzjoni tagħha verbalment. Qalet li hija wirtet proprjetà mingħand il-ġenituri tagħha flimkien ma' ħuha, li meta gie nieqes ħalla kollox lit-tfal tagħha. Ir-rikorrenti qalet li hija ma kinitx taf li ħuha kien ser iħalli kollox lit-tfal tagħha, u hija m'għad għandha xejn f'isimha. Qalet li l-proprjetà li wirtet għaddietha lil uliedha għaliex hija ma kellhiex mezz minn fejn tħallas it-taxxi dovuti, u kien għalhekk li hija għaddiet il-proprjetà li messitha b'wirt lil uliedha.

7. **Therese Desira**, bint ir-rikorrenti, fl-*affidavit* tagħha spjegat li hija tgħix m'ommha sabiex tkun tista' ddu biha, kif ilha tagħmel għal diversi snin. Qalet li minkejja li hija tixtieq issib impjeg, baqgħet qatt m'għamlet dan għaliex trid tieġu ħsieb t'ommha. Spjegat li hija kienet ilha ddu b'ommha għal diversi snin mingħajr ħlas qabel irċeviet dawn id-donazzjonijiet, u eventwalment ommha kienet iddeċidiet li tagħti l-proprjetà li wirtet b'titolu ta' donazzjoni kemm għaliex ma kellhiex minn fejn tħallas it-taxxa tas-suċċessjoni, kif ukoll għaliex riedet tagħti forma ta' ħlas lil uliedha tal-għajjnuna tagħhom. Qalet li ommha ma setgħetx tbigh din il-proprjetà waħedha għaliex ma kellhiex sehem sħiħ minnha, u kienu wlied ir-rikorrenti li għamlu tajjeb għall-ħlas tat-taxxi u għall-ispejjeż notarili wara dawn it-trasferimenti. Ix-xhud qalet li hija tircievi ħlas talli hija *full-time carer* ma' ommha, u qalet li hija u ħuha qegħdin jagħmlu tajjeb huma għall-ispejjeż kollha ta' ommhom. Ix-xhud qalet li ommha qatt ma kellha flus tagħha għaliex qatt ma ħadmet, u ommha qatt ma kellha kont bankarju f'isimha.

8. **William Farrugia**, iben ir-rikorrenti, fl-*affidavit* tiegħu ikkonferma dak li xehdet oħtu. Qal li wara li lil ommu waqqfulha l-għajjnuna soċjali, huwa beda jikkontribwixxi billi jagħtiha ammont ta' flus fix-xahar, għaliex mingħajr dan l-

introjtu ommu ma kinitx tkun tista' tixtri l-medicini u dak kollu li għandha bżonn biex tgħix ħajja diċenti.

9. **In-Nutar Luke Caruana** fl-*affidavit* tiegħu elenka l-ispejjeż li tħallsu minn William Farrugia u minn Therese Desira in segwitu għall-pubblikazzjoni tal-kuntratti ta' donazzjoni u ta' diversi dikjarazzjonijiet *causa mortis* li r-rikorrenti kellha tagħmel wara li wirtet proprjetajiet mingħand il-ġenituri tagħha u mingħand ħuha.

Id-Deciżjoni Appellata

10. Permezz tad-deciżjoni mogħtija fit-22 ta' Settembru, 2020, l-Arbitru ddecieda dan l-appell b'dan il-mod:

"Illi fid-19 ta' Ġunju, 2019, id-Dipartiment tas-Sigurtà Soċjali informa lill-appellanti li hija ma kinitx intitolata għall-benefiċċju soċjali tal-Għajnuna Soċjali (SA), għaliex fl-opinjoni tal-appellat Direttur, ir-rizorsi tal-kapital jeċċedu l-massimu stabbilit mill-Kapitolu 318 tal-Liġijiet ta' Malta;

Illi fis-16 ta' Lulju, l-Uffiċċju tal-Arbitru rċieva l-appell intavolat mill-appellanti għad-deciżjoni sopraċitata fejn ingħatat informazzjoni dwar il-kundizzjoni prekarja ta' saħħa tagħha li attwalment affettwat ukoll il-pożizzjoni finanzjarja tagħha. L-appellanti spjegat illi kienet kostretta twettaq donazzjonijiet ta' ishma indiviżi minn proprjetajiet li hija wirtet minħabba l-kundizzjoni finanzjarja prekarja li sabet ruħha fiha;

Illi permezz ta' ittra lill-Uffiċċju tal-Arbitru datata 13 ta' Novembru, 2019, id-Dipartiment tas-Sigurtà Soċjali ta r-risposta tiegħu għall-appell tal-appellanti fejn spjega illi l-Għajnuna Soċjali ġiet miċħuda mid-data meta ġiet nieqsa ommha u dan peress li l-appellanti wirtet diversi proprjetajiet;

Illi waqt is-seduta tal-10 ta' Diċembru, 2019, l-Arbitru ddifferixxa s-seduta sabiex l-appellanti tipprezenta kopja tad-dikjarazzjoni causa mortis li ġiet ippubblikata wara l-mewt t'omm l-appellanti;

Illi fit-18 ta' Frar, 2020, l-Uffiċċju tal-Arbitru rċieva l-affidavit tal-appellanti fejn ingħad biċ-ċar illi ttrasferiet l-ishma indiviżi li kellha fil-proprjetà lil uliedha, fejn huma għamlu tajjeb għal kull spejjeż u taxxi. Ingħad ukoll illi mingħajr l-għajnuna ta' uliedha, l-appellanti ma jkollhiex biex tgħaddi u li kieku kienet taf li minħabba d-donazzjonijiet in kwistjoni kien ser jinqatalha l-benefiċċju tal-Għajnuna Soċjali, hija kienet toqgħod lura milli tagħmel dawn id-donazzjonijiet;

Illi waqt is-seduta tal-10 ta' Marzu, 2020, xehdet l-appellanti fejn stqarret li hija kienet ittrasferiet l-ishma indiviżi fil-proprjetà kollha li kienet wirtet lil uliedha u dan peress li ma kinitx f'pożizzjoni finanzjarja tajba biżżejjed biex tħallas it-taxxi relattivi;

Illi permezz ta' ittra lill-Uffiċċju tal-Arbitru datata 21 ta' Mejju, 2020, id-Dipartiment tas-Sigurtà Soċjali ta r-risposta tiegħu għall-appell tal-appellanti fejn spjega illi l-kontenut tal-appell ma jbidel xejn mis-sustanza tar-risposta mogħtija;

Illi l-Arbitru wara li sema' lill-partijiet u ra d-dokumenti pprezentati f'dan il-proċess, huwa tal-opinjoni li l-ewwel paragrafu tat-Taqsima II tat-Tieni Skeda tal-Att dwar is-Sigurtà Soċjali jirreferi għall-proprjetà immobbli urbana sħiħa u mhux sehem minn proprjetà;

L-artikolu 1(a) tat-Taqsima II tat-Tieni Skeda jistabbilixxi s-segwenti:

“il-valur kapitali ta' kull proprjetà immobbli urbana ... li ma tkunx qiegħda tintuża bi qligħ, ikunu flimkien jaqbzu: (i) €14,000 fil-każ ta' familja li tikkonsisti f'membru wieħed biss jew f'għadd ta' membri li l-kap tagħhom ikun persuna mhux miżżewġa jew ġenitur singlu ... il-persuna li tkun qed titlob l-Għajnuna għal Mard ma għandhiex titqies li tkun intitolata għal dik l-għajnuna.”

Illi l-appellanti ttrasferiet biss ishma indiviżi minn proprjetà u mhux proprjetà sħiħa u dan billi hija kienet biss komproprjetarja tal-istess proprjetà u mhux padrun assolut. L-artikolu sopraċitat jagħmel referenza biss għal proprjetà immobbli urbana sħiħa meta jiġi biex jikkalkola jekk il-mezzi jeċċedux €14,000;

Illi l-ishma indiviżi tal-appellanti fil-proprjetà in kwistjoni ma kienx jeċċedi l-51% u għaldaqstant l-appellanti ma setgħetx tipprevalixxi ruħha mir-rimedju tal-bejgħ skont l-akbar valur tal-ishma taħt artikolu 495A tal-Kodiċi Ċivili ta' Malta;

Illi minħabba l-fatt li l-appellanti kellha biss ishma indiviżi mill-proprjetà li ma kienx maġġoritarju, u għaldaqstant ma setgħetx tbiegħha, l-Arbitru jinnota li d-

donazzjoni, liema donazzjoni saret lil ulied l-appellanti bi skambju sabiex dawn jieħdu ħsiebha minħabba l-kundizzjoni prekarja ta' saħħa tal-appellanti, kienet l-unika soluzzjoni vijabbli.

L-Arbitru huwa tal-fehma li l-assi ttrasferiti permezz tad-donazzjoni in kwistjoni ma setgħu qatt jiġu likwidati u għaldaqstant wieħed ma jistax jassenja valur lil tali ishma li l-appellanti kellha fil-proprjetà in kwistjoni;

L-Arbitru finalment jinnota kif id-Dipartiment tas-Sigurtà Soċjali falla milli jindika illi d-donazzjoni li saret mill-appellanti kellha valur kapitali li jeċċedi l-valur ta' €14,000 stabbilit fil-liġi.

Decide

Għaldaqstant għar-raġunijiet surriferiti l-Arbitru qiegħed jaċċetta l-appell interpost mill-appellanti u jordna lill-appellat Dipartiment tas-Sigurtà Soċjali sabiex jirrevoka d-deċiżjoni tiegħu datata 19 ta' Ġunju, 2019 u jkompli jfornixxi l-appellanti bl-għajnuna soċjali li kienet tircievi."

L-Appell

11. Id-Direttur Ġenerali appellant ressaq l-appell tiegħu minn din id-deċiżjoni fis-26 ta' Ottubru, 2020, fejn talab lil din il-Qorti sabiex,

"... jogħgobha tirrevoka u tannulla d-deċiżjoni mogħtija mill-Arbitru tat-22 ta' Settembru, 2020, u konsegwentement tgħaddi sabiex tikkonferma d-deċiżjoni tad-Direttur tad-19 ta' Ġunju, 2019. Bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra l-appellata."

L-appellant jgħid li huwa jħoss ruħu aggravat bid-deċiżjoni tal-Arbitru għaliex fil-fehma tiegħu dan għamel apprezzament ħażin tal-provi li tressqu quddiemu, kif ukoll għaliex naqas milli japplika l-liġi b'mod korrett.

12. Id-Direttur Ġenerali appellant qal li huwa ben konxju li sa fejn ma jkunx hemm ċirkostanzi eċċezzjonali, din il-Qorti ta' Revizjoni m'għandhiex tagħmel

evalwazzjoni tal-provi mill-ġdid. L-appellant għamel riferiment għal deċiżjonijiet tal-Qrati tagħna fejn intqal li l-Qorti ta' Reviżjoni tista' tagħmel apprezzament tal-fatti mill-ġdid fejn jekk tonqos milli tagħmel dan, tkun ser tiġi kkaġunata ingustizzja manifesta. L-appellant qal li fil-fehma tiegħu l-Arbitru ta' ġudizzju errat u inkomplet meta wasal għall-konkluzjoni li d-Dipartiment tas-Sigurtà Soċjali naqas milli jindika li d-donazzjonijiet li saru mill-appellata kellhom valur kapitali li jeċċedi l-limitu ta' €14,000. L-appellant qal li fil-fatt il-valur tad-donazzjonijiet kollha li għamlet l-appellata jeċċedi l-limitu ta' €14,000 bil-bosta. L-appellant spjega li d-donazzjonijiet inkwistjoni ma għewx ikkontestati mill-appellata, u mill-provi rriżulta li l-appellata wirtet ishma f'diversi proprjetajiet li kienu jappartjenu lill-ġenituri tagħha. Qal li mill-atti jirriżulta li mingħand missierha l-appellata wirtet kwart indiviż tad-dar 'Casa Therese', fi Triq Gandlora, Haż-Żebbuġ, flimkien ma' kwart indiviż ta' porzjon art li tagħmel magħha u li għandha l-kobor ta' cirka 750 metru kwadru, u kwart indiviż ta' żewġ mezzanini, dak bin-numru 61, 'St. George', Triq Sant'Antnin, il-Mosta u l-mezzanin bin-numru 1, 'Santa Marija', Sqaq San Anton Abbati, il-Mosta. L-appellant żied jispjega li wara li mietet omm l-appellata, l-appellata wirtet kwart indiviż minn għadd ta' proprjetajiet, għalkemm żied jgħid li ladarba d-dikjarazzjoni *causa mortis* li saret wara l-mewt ta' missier l-appellata ma gietx ipprezentata fl-atti tal-proċeduri bejn il-partijiet, ma jistax jintqal b'ċertezza li l-appellata kellha valur ta' kapital li jeċċedi l-€14,000 wara l-mewt ta' ommha, li mietet fid-9 ta' Marzu, 2006. L-appellant żied jgħid li huwa evidenti li fl-20 ta' Novembru, 2015, l-appellata kellha kapital li jeċċedi €14,000, għaliex kien dakinhar li hija tat b'titolu ta' donazzjoni lil uliedha s-sehem tagħha minn diversi proprjetajiet. L-appellant qal li mill-kuntratt ta'

donazzjoni rrevokabbli tal-20 ta' Novembru, 2015, fejn deher min-naħa l-waħda Maria Farrugia u binha William, u min-naħa l-oħra bintha Therese Desira, l-appellata u binha assenjaw nofs indiviż kull wieħed ta' żewġ garaxxijiet fi Triq il-Gandlora, Ғaż-Żebbuġ, li flimkien kellhom valur ta' €80,000 u ż-żewġ mezzanini fil-Mosta, li flimkien kellhom valur ta' €40,000, sabiex b'hekk jirriżulta li s-sehem li l-appellata ttrasferiet b'titolu ta' donazzjoni lil bintha kien ta' €60,000. L-appellant qal li fl-istess ġurnata, l-appellata dehret fuq kuntratt ieħor ta' donazzjoni irrevokabbli, li permezz tiegħu hija tat b'titolu ta' donazzjoni lil binha n-nofs indiviż tad-dar 'Casa Theresa', fi Triq il-Gandlora, Ғaż-Żebbuġ, liema sehem indiviż ingħata valur ta' €40,000; nofs indiviż ta' biċċa art mhux mibnija xi drabi deskritta b'ħala parti minn 'Casa Theresa', liema nofs indiviż ingħata l-valur ta' €20,000; nofs indiviż tal-għalqa mlaqqma 'Tal-Bokkija', li tinsab fil-limiti ta' Ғaż-Żebbuġ, liema nofs indiviż ingħata l-valur ta' €5,000; nofs indiviż tad-dirett dominju perpetwu u ċ-ċens annwu u perpetwu relattiv ta' €233 fis-sena gravanti r-razzett bl-isem 'Saint Philip', f'Wied il-Gandlora, Ғaż-Żebbuġ, liema nofs indiviż ingħata l-valur ta' €100; u nofs indiviż ta' dar żgħira fi stat dilapidat aċċessibbli minn sqaq numru 3, fi Triq il-Gandlora, Ғaż-Żebbuġ, liema nofs indiviż ingħata l-valur ta' €7,000. L-appellant qal li għalhekk il-valur tal-proprjetà li l-appellata ttrasferiet favur binha huwa ta' €72,100, filwaqt li l-valur tal-assi li hija ttrasferiet lil bintha jammontaw għal €60,000, għal total ta' €132,100. L-appellant qal li għalhekk l-Arbitru ma kienx korrett meta qies li d-Dipartiment tas-Sigurtà Soċjali naqas milli jindika illi d-donazzjonijiet li saru mill-appellata kellhom valur kapitali li jeċċedi l-limitu ta' €14,000.

13. B'riferiment għat-tieni aggravju tiegħu, l-appellant qal illi l-Għajnuna Soċjali hija regolata permezz tal-artikolu 30 tal-Kap. 318, li fit-Taqsima VI tat-Tieni Skeda tiegħu jipprovdi kif għandu jsir it-test tal-mezzi, li jinkludi "kull proprjetà, dħul jew privileġġ skont kif ikun indikat fil-paragrafu 1 tat-Taqsima II ta' din l-Iskeda", u li "il-mezzi li jingabru jew li jistgħu jingabru minn kull proprjetà, dħul jew privileġġ skont kif imsemmi fit-Taqsima II ta' din l-Iskeda għandhom jinħadmu bil-mod imsemmi fil-paragrafi minn 2 sa 5 tal-imsemmija Taqsima II." L-appellant zied jgħid li t-Taqsima VI tat-Tieni Skeda tagħmel riferiment għat-Taqsima II tal-istess Skeda, li tgħid li fil-kalkolu tal-mezzi għandu jitqies il-valur ta' kull proprjetà, inkluż il-proprjetà mqiegħda fi *trust*, u li hija jew tista' tkun investita jew użata bi qligħ, bl-esklużjoni ta' għamara, ġojjellerija u oġġetti oħra personali. L-appellant qal li din id-diżpożizzjoni tal-liġi tkompli tgħid li meta l-flus fil-bank u fl-idejn, u l-flus imqiegħda f'xi *trust* u l-valur kapitali ta' kull proprjetà immobbli urbana inkluż it-tqegħid kollu ta' dik il-proprjetà fi *trust*, li ma tkunx id-dar fejn wieħed joqgħod, li ma tkunx qiegħda tintuża bi qligħ, ikunu flimkien jaqbzu €14,000 f'każ ta' familja li tikkonsisti minn membru wieħed biss, kif inhu l-każ in eżami, il-persuna li tkun qiegħda titlob l-Għajnuna Soċjali m'għandhiex titqies li tkun intitolata għal dik l-għajnuna. L-appellant iċċita wkoll id-diżpożizzjoni tal-liġi li tgħid li fil-kalkolu tal-mezzi tal-applikant għandhom jitqiesu wkoll kull proprjetà jew dħul li xi membru tal-familja jkun direttament jew indirettament ċaħħad lilu nnifsu minnha sabiex ikollu jedd għal Għajnuna għal Mard jew sabiex ikollu jedd għal rata aktar vantaġġuża. L-appellant qal li f'dan il-każ l-Arbitru kellu l-obbligu li japplika dawn id-diżpożizzjonijiet tal-liġi wkoll. Zied jgħid li l-Arbitru iżda ta interpretazzjoni ta' dan l-artikolu li hija errata u li ser tohloq precedent ikrah

għad-dannu tal-istess Direttur Ġenerali appellant. L-appellant qal li l-Arbitru rraguna li dan l-artikolu tal-liġi jirreferi biss għal proprjetà immobbli urbana sħiħa, meta wieħed jiġi biex jagħmel kalkolu dwar jekk il-mezzi ta' persuna jeċċedux €14,000 jew le. Komplu jgħid li l-Arbitru f'dan il-każ qies li ladarba l-appellata ttrasferiet biss ishma minn proprjetà u mhux proprjetà sħiħa, u ladarba l-appellata ma setgħetx tipprevalixxi ruħha mir-rimedju maħsub fl-artikolu 495A tal-Kap. 16 sabiex hija tkun tista' tbigħ dawn il-proprjetajiet, dawn il-proprjetajiet ma kellhomx jitqiesu li jiffurmaw parti mill-assi jew mill-kapital tal-appellata. L-appellant qal li din l-interpretazzjoni tal-Arbitru hija żbaljata għall-aħħar, għaliex il-liġi mkien ma ssemmi li fil-kalkolu tal-mezzi ta' persuna jista' jitqies biss il-valur ta' kull proprjetà immobbli urbana sħiħa. L-appellant qal li l-liġi ma tgħidx hekk, u għalhekk fit-test tal-mezzi għandu jiġi kkunsidrat il-valur kapitali ta' kwalunkwe sehem li wieħed ikollu fi proprjetà immobbli. Qal li f'dan il-każ, li kieku l-Arbitru applika l-liġi kif suppost, id-deċiżjoni tiegħu kienet tkun ferm differenti, għaliex bl-applikazzjoni tal-liġi tagħna għall-każ odjern, wieħed jista' faċilment jasal għall-konkluzjoni li l-appellata kienet qiegħda teċċedi l-iskala stabbilita ta' €14,000 fil-mument li tat id-donazzjonijiet lil uliedha.

14. L-appellant qal li huwa lanqas ma jaqbel mal-osservazzjoni tal-Arbitru li f'dan il-każ l-appellata ma setgħetx tbigħ dawn il-proprjetajiet. Qal li huwa minnu li l-appellata ma setgħetx tipprevalixxi ruħha mir-rimedju misjub fl-artikolu 495A tal-Kapitolu 16, iżda fl-istess waqt m'hemm xejn fil-liġi tagħna li jzomm persuna milli tbigħ kwalsiasi sehem li din jista' jkollha fi proprjetà. Qal li l-appellata setgħet bieghet l-ishma tagħha lil uliedha għall-valur li dawn

ingħataw fil-kuntratti ta' donazzjoni tal-20 ta' Novembru, 2015, imma minflok l-appellata għażlet li tittrasferixxi dawn l-ishma lil uliedha b'titolu ta' donazzjoni. L-appellant qal li l-appellata għamlet dan volontarjament u b'mod irresponsabbli, u dan minflok ma qagħdet attenta u ddisponiet minn għidha b'mod għaqli. L-appellant qal li anki l-istqarrija tal-appellata li hija ma kellhiex minn fejn tħallas it-taxxi fuq din il-proprjetà, kienet stqarrija frivola da parti tagħha, għaliex dawn it-taxxi setgħu faċilment tħallsu mir-rikavat tal-bejgħ tal-proprjetajiet imsemmija, li kieku l-appellata bieghet minflok tathom b'titolu ta' donazzjoni. L-appellant qal li l-appellata mhux biss qiegħda teċċedi l-iskala stabbilita u ċċaħħdet mill-kapital tagħha, iżda kisret ukoll ir-rapport ta' fiduċja li seta' kien hemm bejnha u d-Direttur appellant, għaliex hija ma infurmatx lill-appellat bl-ishma fil-proprjetajiet li ntirtu minnha. Żied jgħid li huwa mhux qiegħed f'pożizzjoni li jittollera abbużi, u huwa għandu r-responsabbiltà li japplika l-liġi bl-aktar mod ekwu, raġonevoli u uniformi skont il-parametri imposti fuqu bil-liġi.

15. L-appellant ikkonkluda billi qal li fil-fehma tiegħu l-Arbitru naqas milli japplika korrettement l-artikolu 30, l-artikolu 97 (1)(b), it-Taqsima II u t-Taqsima VI tat-Tieni Skeda tal-Kap. 318. Qal li dan naqas ukoll milli japplika l-prinċipji ta' ekwità u ta' ġustizzja skont l-obbligi imposti fuqu bl-artikolu 108 (9) tal-Kap. 318. L-appellant qal li f'dan il-każ l-Arbitru naqas milli japplika l-liġi bil-mod spettat minnu, u għalhekk id-deċiżjoni tiegħu mhijiex ġusta.

Ir-Risposta tal-Appell

16. L-appellata wiegbet li s-sentenza appellata hija ġusta u għalhekk timmerita konferma. Spjegat li hija kienet tircievi l-għajnuna soċjali minħabba l-kundizzjoni ta' saħħitha, konsegwenza ta' liema hija jkollha tqatta' l-parti l-kbira tal-ġurnata fis-sodda. Qalet li minħabba f'hekk, is-sitwazzjoni finanzjarja tagħha hija waħda prekarja għall-aħħar, u hija tgħix biss bl-għajnuna soċjali u b'dak li jgħaddulha uliedha, filwaqt li m'għandha l-ebda kontijiet bankarji f'isimha. L-appellata qalet li hija ddisponiet mill-proprjetà li kellha b'titolu ta' donazzjoni għaliex ma felhitx tagħmel tajjeb għall-ħlas tat-taxxi u għall-ispejjeż notarili relattivi wara li hija wirtet ishma f'għadd ta' proprjetajiet mingħand il-ġenituri tagħha, u kif ukoll għaliex b'xi mod hija riedet tikkumpensa lil uliedha għal dak kollu li kienu qegħdin jagħmlu magħha.

17. L-appellata qalet li kuntrarjament għal dak li qal l-appellant fl-ewwel aggravju tiegħu, jirriżulta li l-Arbitru għamel apprezzament korrett tal-provi prodotti mill-partijiet, u abbażi ta' dawn il-provi huwa wasal għall-konklużjoni li l-appellata kienet intitolata li tibqa' tircievi l-għajnuna soċjali. L-appellata qalet li m'hemm l-ebda raġuni għalfejn il-konklużjoni li wasal għaliha l-Arbitru għandha tiġi skartata jew varjata, u din il-Qorti m'għandhiex tagħmel apprezzament mill-ġdid tal-provi għaliex f'dan il-każ ma nholqot l-ebda ingustizzja jew xi raġuni oħra li għandha twassal biex jerġgħu jigu sindikati l-provi. L-appellata qalet li r-raġunijiet mogħtija minnha għalfejn hija għażlet li tiddisponi mill-ishma li kellha fil-proprjetajiet imsemmija favur uliedha, huma kollha onesti, realistiki u plawsibbli. Spjegat li meta persuna tkun qiegħda tiffaccja sitwazzjoni ta' mard, din tkun trid timminimizza l-ispejjeż

amministrattivi relatati mal-proprjetà li tkun wirtet, speċjalment fejn il-persuna tkun wirtet biss sehem indiviż mill-proprjetà. Qalet li f'dan il-każ kien hemm raġunijiet aktar minn biżżejjed biex l-Arbitru jasal għall-kwadru ta' fatti li wasal għalih, u għalhekk l-apprezzament tal-provi li sar minnu kien wieħed ġust u korrett, u għaldaqstant m'hemmx il-ħtieġa li jsir apprezzament mill-ġdid tal-provi minn din il-Qorti. L-appellata qalet ukoll li l-Arbitru kellu raġun meta qal li d-Direttur Ġenerali naqas milli jindika r-raġuni għalfejn giet mwaqqfa l-għajnuna soċjali li kienet titħallas lilha. Kompliet tgħid li f'każ li l-appellant kellu valuri jew stimi li abbażi tagħhom l-Arbitru seta' wasal għal konkluzjoni differenti minn dik li wasal għaliha, l-appellant messu elabora dwarhom quddiem l-Arbitru u mhux jistenna li tkun il-Qorti tal-Appell li tagħmel apprezzament ta' provi li messhom tressqu qabel. L-appellata qalet li d-donazzjonijiet inkwistjoni kienu saru fis-sena 2015, iżda għal xi raġuni kien biss fl-2019 li l-appellant bagħat l-ittra tiegħu lill-appellata, mingħajr ma ta ebda raġuni jew spjegazzjoni għalfejn wasal għad-deċiżjoni tiegħu.

18. B'riferiment għat-tieni aggravju, l-appellata qalet li l-Arbitru interpreta l-kliem 'proprjetà immobbli urbana' bħala proprjetà immobbli sħiħa, u għalhekk ikkonkluda li sehem minn tali proprjetà ma jaqax taħt id-definizzjoni tal-artikolu 1(a) tat-Taqsima II tat-Tieni Skeda tal-Kap. 318. L-appellata qalet li kieku l-legiżlatur ried li l-valur tal-ishma fil-proprjetà jiġi kkunsidrat, dan kien jispeċifikah, imma fil-fatt m'għamilx dan. Spjegat li għalhekk il-valur tal-proprjetà li ssemmi din il-liġi fit-Tieni Skeda, jirreferi għal każijiet fejn il-valur ta' proprjetà sħiħa seta' jiġi ttrasferit, jiġifieri fejn il-benefiċjarju tal-għajnuna seta' jillikwida l-proprjetà mingħajr il-ħtieġa ta' intervent minn terzi. Qalet li

hija ma taqbilx mat-teżi tal-appellant li hija setgħet tbigħ l-ishma tagħha lil uliedha, minflok tiddisponi minnhom b'titolu ta' donazzjoni, għaliex uliedha ta' kuljum joħorġu flus minn buthom sabiex hija tkun tista' tgħix. Barra minn hekk fiż-żmien meta l-appellata kienet għadha tircievi l-għajjnuna soċjali, hija kienet tuża parti sew minnha sabiex tixtri l-medicina. Qalet li l-appellant ma jistax jippretendi li hija tircievi l-flus minn għand uliedha għall-proprjetà msemija, meta dawn ta' kuljum joħorġu l-flus għaliha. L-appellata qalet li l-ispejjeż notarili u t-taxxi relatati mad-dikjarazzjonijiet *causa mortis* li hija għamlet, kienu tħallsu minn uliedha. Żiedet tgħid li bl-ebda mod ma gie ppruvat li hija ddisponiet minn dawn l-ishma sabiex tkun tista' tibqa' tibbenefika mill-għajjnuna soċjali. L-appellata kompliet tgħid li kieku ma ttrasferietx il-proprjetà tagħha b'titolu ta' donazzjoni, l-unika triq li kellha biex tiddisponi minn din il-proprjetà, kienet l-azzjoni tal-bejgħ b'licitazzjoni *ai termini* tad-dispożizzjonijiet tal-artikoli 521 u 522 tal-Kap. 16. Kompliet tgħid li dan kien ser ifisser aktar spejjeż għaliha u snin ta' litigazzjoni, u huwa għalhekk li l-legiżlatur ma riedx li ishma mhux sħaħ fi proprjetà jiġu inklużi fit-test tal-mezzi, partikolarment meta dawn isiru f'kuntest ta' kważi dwar servigi.

19. L-appellata qalet ukoll li l-appellant jidher li qed jistrieħ fuq dak li jgħid il-proviso tal-paragrafu 1(b) tat-Taqsima II tat-Tieni Skeda tal-Att, u jekk wieħed iħares lejn il-liġi, partikolarment lejn id-dispożizzjonijiet li jirregolaw it-test tal-mezzi taħt Taqsima VI tat-Tieni Skeda, id-disponiment tal-assi fil-kuntest tal-iskwalifika mill-benefiċċji soċjali ma jeżistix. Qalet li dan il-provvediment jinsab biss taħt Taqsima II, Taqsima III, Taqsima IV u Taqsima VII tat-Tieni Skeda tal-Att, u hija t-Taqsima VI li tipprovdi għat-test tal-mezzi

sabiex wieħed ikun jista' jibbenefika mill-Għajnuna Soċjali. L-appellata qalet li l-proviso tal-ewwel paragrafu tat-Taqsima II tat-Tieni Skeda jgħid li meta jsir kalkolu tat-test tal-mezzi għall-finijiet tal-artikolu 30, għandhom jitqiesu kull proprjetà, dħul jew privileġġ skont kif indikat fil-paragrafu 1 tat-Taqsima II ta' din l-Iskeda, u meta jinqabeż il-limitu hemm indikat, il-persuna li tkun qiegħda titlob l-Għajnuna Soċjali għandha titqies li ma tkunx intitolata għal dik l-għajnuna. L-appellata qalet li l-proviso tas-subinċiż 1(a) jittratta l-mod kif għandhom jiġu kkunsidrati l-flejjes għall-finijiet tat-test tal-mezzi, u l-proviso 1(b) tat-Taqsima II tat-Tieni Skeda jgħid li kull proprjetà jew dħul li għandhom ikunu kkalkolati għall-fini ta' din it-Taqsima, għandhom jinkludu proprjetà jew dħul li xi membru tal-familja jkun direttament jew indirettament ċaħħad lill-nnifsu minnhom sabiex ikollu jedd għall-Għajnuna għal Mard jew sabiex ikollu rata aktar vantaġġuza. L-appellata qalet li għalhekk huwa ċar li l-proviso li qiegħed jistrieħ fuqu l-appellant mhux applikabbli fil-kuntest tal-Għajnuna Soċjali, għaliex dan il-proviso jirreferi biss għal ċirkostanzi fejn il-benefiċjarju jċaħħad lill-nnifsu minn assi sabiex jibbenefika mill-Għajnuna għal Mard.

20. L-appellata qalet li l-appellant ipprova jagħti l-impressjoni li meta għamlet dawn id-donazzjonijiet, hija ma kinitx in *bona fede ai termini* tal-artikolu 1(b) tat-Taqsima II. L-appellata qalet li dan mhux minnu, u l-appellant fl-ebda waqt tal-proċeduri quddiem l-Arbitru m'għamel sottomissjoni bħal din. L-appellata qalet li b'żieda ma' dan, l-appellant ittenta jirrileva li d-deċiżjoni tiegħu kienet ibbażata mhux biss għax fil-fehma tiegħu l-appellata kellha assi li jeċċedu l-limitu stabbilit fil-liġi, imma anki għaliex hija naqset milli tinforma lid-Direttur Ġenerali appellant bl-ishma li kienet wirtet fl-imsemmija proprjetà

immobbli. L-appellata qalet li m'għandux ikun li fl-istadju ta' appell l-appellant jimmotiva d-deċiżjoni billi jagħti raġunijiet differenti minn dawk li fuqhom ikun ibbaża d-deċiżjoni appellata. L-appellata qalet li f'każ li l-appellant jingħata raġun, hija ser issofri preġudizzju finanzjarju kbir u inaspettat, u ser tidhol f'faxxa ta' faqar akbar minn dak li digà għaddejja minnu.

Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

21. Din il-Qorti ser tgħaddi sabiex tikkunsidra l-aggravji tal-appellant fid-dawl tal-konsiderazzjonijiet magħmula mill-Arbitru fid-deċiżjoni appellata, u tas-sottomissjonijiet magħmula mill-appellata fir-risposta tagħha. Fir-rikors tal-appell tiegħu, l-appellant qiegħed isostni l-posizzjoni li huwa ħa tul dawn il-proċeduri, li l-appellata m'għadx għandha jedd għall-għajnuna soċjali għaliex instab li hija kellha assi kapitali li jeċċedu l-limitu stabbilit mil-liġi fil-mument li din iddeċidiet li tittrasferixxi dawn l-assi lil uliedha. L-appellant għalhekk informa lill-appellata li hija ma kinitx ser tibqa' eliġibbli għall-għajnuna soċjali għaliex instab li hija ċaħħdet lilha nnifisha minn kapital li ddevolva fuqha b'titolu ta' suċċessjoni, sabiex hija tkun tista' tibqa' tircievi l-għajnuna soċjali.

22. Fir-rikors tal-appell l-appellant spjega li huwa ħassu aggravat bid-deċiżjoni appellata għaliex fil-fehma tiegħu l-Arbitru għamel apprezzament ħażin tal-provi li kellu quddiemu, meta qal li ma ngabet ebda prova li l-appellata kellha assi kapitali li jeċċedu l-massimu stabbilit fit-test tal-mezzi, kif ukoll għaliex skont l-appellant, l-Arbitru naqas milli japplika l-liġi b'mod korrett, meta dan iddeċieda li ishma indiviżi fi proprjetà m'għandhomx jitqiesu

fil-komputazzjoni tal-assi tal-applikant, u li huma biss proprjetajiet urbani sħaħ li għandhom jiġu kkonsidrati għall-fini ta' din il-komputazzjoni. Dan huwa każ fejn l-appellant informa lill-appellata li kien ser jitwaqqfilha l-benefiċċju tal-għajjnuna soċjali li kienet tircievi wara li nstab li hija iddisponiet minn ġid tagħha ta' valur konsiderevoli favur uliedha. Mill-atti jirrizulta li l-appellata illum il-ġurnata qiegħda ssofri minn diversi problemi ta' saħħa, tant hu hekk li hija tqatta' ħafna ħin fis-sodda, u tiddependi fuq ħaddieħor, partikolarment fuq uliedha, għal ħafna mill-ħtigijiet tagħha. L-appellata qalet li hija kienet tircievi l-għajjnuna soċjali minħabba fl-istat ta' saħħitha, imma mill-provi jirrizulta li l-appellata kienet ilha tircievi l-għajjnuna soċjali għal diversi snin. Jirrizulta wkoll li wara li mietu l-ġenituri tal-appellata, il-proprjetajiet li huma kellhom, intirtu mill-appellata u minn ħuha, li illum ġie nieqes ukoll, u li ħalla bħala eredi tiegħu lil ulied l-appellata. In segwitu għat-trasferimenti b'titolu ta' donazzjoni li sar mill-appellata favur uliedha, illum iż-żewġ itfal tal-appellata huma s-sidien ta' diversi proprjetajiet li kellhom in-nanniet tagħhom, ġenituri tal-appellata, filwaqt li kif xehdet hija stess, l-appellata m'għandha xejn f'isimha, lanqas kont bankarju. L-appellata spjegat illi hija ilha għal diversi snin tiddependi fuq l-għajjnuna li tircievi mingħand uliedha, u d-donazzjonijiet li hija għamlet favur ulieda kienu mezz ta' kif tpattilhom għall-għajjnuna kollha li tawha tul dawn is-snin kollha. Qalet li hija ma setgħetx iżzomm f'isimha l-ishma fil-proprjetà li hija wirtet għaliex ma kellhiex minn fejn tħallas it-taxxa tas-suċċessjoni u l-ispejjeż notarili relattivi. Qalet ukoll li d-diversi komproprjetarji l-oħra li kellhom ishma indiviżi mill-proprjetajiet imsemmija ma riedu jbigħu xejn minnha, u hija ma xtaqitx tinvolvi ruħha fi proċeduri legali minħabba l-ispejjeż li dawn jinvolvu kif ukoll għax proċeduri bħal dawn jieħdu

l-ħin. Imma mill-provi li tressqu quddiem l-Arbitru jirriżulta li l-uniċi komproprietarji li kellhom ishma fil-proprietajiet inkwistjoni kienu l-appellata u ħuha, li meta gie nieqes ħalla lil ulied l-appellata bħala eredi. Mill-provi jirriżulta wkoll li quddiem l-Arbitru l-appellata xehdet li binha ma xtaq ibiġħ xejn mill-proprietà li messet lilu, u kien għalhekk li hija ddecidiet li tiddisponi mill-ishma tagħha favur uliedha b'titolu ta' donazzjoni. L-appellata qalet ukoll li hija għamlet dan bħala sinjal ta' rikonoxximent u għax riedet tikkumpensa lil uliedha talli ilhom jipprestawliha servigi għal diversi snin. Il-Qorti mhijex tiddubita minn dan. Mill-provi rriżulta wkoll li bint l-appellata tircievi ħlas minn għand il-Gvern, għalkemm ma ngabitx prova dwar kemm huwa dan il-ħlas kemm hu, talli hija l-*full-time carer* ta' ommha. Imma l-Qorti, filwaqt li tissimpatizza mal-appellata għas-sitwazzjoni ta' saħħa li tinsab fiha, ma tistax ma tesprimix it-tħassib tagħha li f'din is-sitwazzjoni l-appellata giet żgwidata dwar kif kellha tagħmel l-aħjar użu mill-gid li messha wara l-mewt tal-ġenituri tagħha. Dan għaliex jekk kif qiegħda tgħid l-appellata, hija ddisponiet minn gidha b'dan il-mod, għaliex hija ma setgħetx tħallas it-taxxa *causa mortis* u l-ispejjeż notarili relattivi, ma kien hemm assolutament xejn x'izommha milli tbiġħ xi parti mill-proprietà li hija wirtet, sabiex ikollha l-likwidità meħtieġa ħalli tkun tista' tħallas it-taxxi u l-ispejjeż relattivi, li kif irriżulta mill-provi, laħħqu biss ftit mijiet ta' Euro u mhux l-eluf kbar li tat x'tifhem l-appellata f'dawn il-proċeduri. Il-mod kif l-appellata ddisponiet mill-proprietà li kellha, fl-istess waqt li fetħet dawn il-proċeduri għaliex ħassitha aggravata bid-deċiżjoni tad-Direttur Ġenerali appellat li jwaqqfilha l-għajjnuna soċjali li hija kienet tircievi, juri nuqqas kbir ta' għaqaq min-naħa tagħha. Il-Qorti, filwaqt li tifhem l-aspetti umani ta' dan il-każ, ma tistax ma tirrimarkax li filwaqt li l-appellata

spiċċat m'għandha xejn tagħha, u tiddependi fuq l-għajnuna li jipprestawliha uliedha, min-naħa tagħhom uliedha llum huma sidien ta' diversi proprjetajiet immobbli ta' valur konsiderevoli. Barra minn hekk bint l-appellata tirċievi wkoll ħlas mill-Gvern talli ddu b'ommha fuq bażi *full-time*.

23. L-appellant jgħid li jhoss ruħu aggravat għaliex fil-fehma tiegħu l-Arbitru naqas milli jikkonsidra li gie ampjament ippruvat li fil-mument li l-appellata għamlet id-donazzjonijiet favur uliedha, din kellha assi kapitali li jeċċedu l-erbatax-il elf Euro (€14,000). L-appellata laqgħet għal dan billi qalet li tali prova kellha tingieb fil-proċeduri quddiem l-Arbitru, u mhux titqanqal quddiem din il-Qorti ta' Revizjoni. Imma l-Qorti, wara li fliet l-atti fl-intier tagħhom, tqis li quddiem l-Arbitru gew prodotti diversi kuntratti, dikjarazzjonijiet *causa mortis* u l-kuntratti ta' donazzjoni li l-appellata għamlet favur uliedha, minn fejn jirrizulta ċar li l-appellata ttrasferiet favur uliedha b'kemm jiswew mija u tnejn u tletin elf u mitt Euro (€132,100) fi proprjetà. Jirrizulta għalhekk li b'mod errat għall-aħħar, l-Arbitru naqas milli jikkonsidra li l-valur tal-assi kapitali tal-appellata f'Novembru tal-2015, kien jeċċedi l-massimu stabbilit bit-test tal-mezzi li jipprovdi għalih il-Kap. 318. Għalhekk il-Qorti tqis li l-ewwel aggravju tal-appellant huwa ġustifikat, u tilqgħu.

24. L-appellant qal li ħassu aggravat ukoll għaliex fil-fehma tiegħu l-Arbitru naqas milli japplika l-ligi b'mod korrett, wara li kkonkluda li hija proprjetà intiera li għandha tiġi kkonsidrata għall-fini tal-komputazzjoni tat-test tal-mezzi, u mhux ishma indiviżi fi proprjetà. Filwaqt li tirrileva li dan mhuwiex każ ta' proprjetà spezzettata f'diversi ishma, imma każ ta' proprjetà li qabel ma saru d-donazzjonijiet mill-appellata, kienet miżmuma bejn żewġ

komproprjetarji, jġifieri l-appellata u huha, il-Qorti tqis li t-test tal-liġi mkien ma jipprovdi li ishma indiviżi fi proprjetà m'għandhomx jiġu kkonsidrati għall-fini tal-komputazzjoni tal-assi kapitali tal-applikant għall-għajjnuna soċjali. Fil-fatt it-Taqsima VI tat-Tieni Skeda tal-Kap. 318 jgħid illi fil-kalkolu tal-mezzi għall-finijiet tal-għajjnuna soċjali, għandhom jitqiesu “kull proprjetà, dħul jew privileġġ”, kif ukoll “il-valur ta' kull proprjetà, inkluż il-proprjetà mqiegħda fi *trust* u li hija jew tista' tkun investita jew użata bi qligħ”. Fil-fehma ta' din il-Qorti, il-kliem tal-liġi ma jistax ikun ċar aktar minn hekk. Kull proprjetà li għandha valur, hu kemm hu, u li għandha l-potenzjal li tirrendi xi forma ta' qligħ, bħalma hi l-kera jew ir-rikavat mill-bejgħ, għandha tiġi kkonsiderata għall-fini tal-imsemmija komputazzjoni. Il-liġi tgħid li wara li jiġi stabbilit li l-valur ta' dan il-kapital, jeċċedi l-€14,000 persuna m'għandhiex titqies li tkun għadha eliġibbli għall-għajjnuna soċjali. Huwa proprju dan l-eżerċizzju li sar mill-appellant, li wassal għall-konklużjoni li l-appellata, fil-mument li ttrasferit b'donazzjoni lil uliedha l-ishma li kellha f'diversi proprjetajiet, hija kellha assi li jeċċedu l-limitu tal-kapital stabbilit mil-liġi. Fil-fehma ta' din il-Qorti, l-Arbitru kien żbaljat ukoll f'din il-parti tal-konklużjonijiet tiegħu, u għalhekk tqis li t-tieni aggravju tal-appellant huwa wkoll ġustifikat, u qed tilqgħu.

25. Din il-Qorti sejra wkoll tindirizza s-sottomissjoni tal-appellata rigward l-applikabilità tal-proviso 1(b) tat-Taqsima II tat-Tieni Skeda, li jgħid li għandu jkun hemm skwalifika mill-intitolament għall-benefiċċji soċjali f'każ li jinstab li persuna tkun direttament jew indirettament ċaħħdet lilha nnifisha minn xi proprjetà jew dħul sabiex ikollha jedd għal xi benefiċċji. Il-Qorti tqis li dan il-proviso tal-liġi mhuwiex applikabbli għaċ-ċirkostanzi odjerni, u lanqas ma kien

hemm il-ħtieġa li ssir indaġni mill-appellant dwar jekk l-appellata kisritx xi obbligu ta' fiduċja li kellha miegħu. Dan għaliex mill-provi irrizulta bl-aktar mod ċar li fil-mument li l-appellata ttrasferiet ishma fi proprjetajiet tagħha favur uliedha, hija kellha assi li jeċċedu l-massimu stabbilit fil-liġi, u dak il-fattur waħdu kien biżżejjed biex jiskwalifikaha mill-intitolament. Huwa għal dawn il-konsiderazzjonijiet kollha li l-Qorti qiegħda tilqa' l-aggravji sollevati mill-appellant u sejra tirrevoka u tannulla d-deċiżjoni appellata, u b'hekk tikkonferma d-deċiżjoni tad-Direttur Ġenerali appellant tad-19 ta' Ġunju, 2019.

Decide

Għar-raġunijiet premissi, din il-Qorti qiegħda tiddeċiedi dan l-appell billi filwaqt li tilqa' l-aggravji sollevati mill-appellant, qiegħda tirrevoka u tannulla d-deċiżjoni tal-Arbitru tat-22 ta' Settembru, 2020, u b'hekk qiegħda tikkonferma d-deċiżjoni tad-Direttur Ġenerali appellant tad-19 ta' Ġunju, 2019.

Spejjeż ta' dan l-appell jibqgħu bla taxxa bejn il-partijiet.

Moqrija.

**Onor. Dr Lawrence Mintoff LL.D.
Imħallef**

**Rosemarie Calleja
Deputat Reġistratur**